

Motion till riksdagen 2025/26:3282

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

Ett grönt och konkurrenskraftigt näringsliv under omställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra, stötta och mana på den gröna industrirevolutionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga vidare på samarbeten med och inom näringslivet för att lösa klimatfrågan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta stötta och utveckla initiativet Fossilfritt Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om implementering av de olika branschernas färdplaner för fossilfri konkurrenskraft som tagits fram inom ramen för Fossilfritt Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Industriklivet och Klimatklivet långsiktigt ska stärkas och utökas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge tydliga och långsiktiga förutsättningar för näringslivet att ställa om till fossilfrihet i snabb takt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka incitament för utbyggnad av förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda investeringar i befintligt elnät och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja och utveckla reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga stöd och garantier för kommuner som möjliggör stora industrietableringar genom stora bostads- och infrastrukturinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärda den underhållsskuld som finns i viktig infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra den digitala infrastrukturen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektiva tillståndprocesser genom förstärkta samarbeten mellan myndigheter, ökad tydlighet om krav vid ansökan, tidsbegränsade svarstider (maxtider) och stärkt stöd för resurser och kompetens till tillståndsmyndigheter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en klimatstyrka med huvudsyftet att ge stöd till länsstyrelser runt om i landet i handläggningen av verksamheter och åtgärder som väsentligt bidrar till att nå klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om medel till forskning, innovationer och gröna krediter till startup-företag, företag och branscher i framkant av klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja digitalisering och en grön och social omställning för småföretag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på klimat och miljö tillsammans med sociala krav i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring i lagen om offentlig upphandling med krav på klimathänsyn och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarpare krav på klimat- och resurseffektivitet och cirkularitet till upphandlande myndigheter tillsammans med samordning av krav inom offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler bör ges möjlighet att styra över sitt arbete och skapa sin egen försörjning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på fler utbildningar som säkrar kompetensbehoven för klimatomställningen (ett grönt kunskapslyft) och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa vidareutbildningar för att uppdatera kunskap eller byta riktning genom hela livet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för arbetskraftsinvandrare och medföljande till arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatorer och egenföretagare och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för mikroföretag att växa och anställa och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kooperativ, personalägda företag och sociala företag bör få lika goda förutsättningar som aktiebolag att få lån och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skattesystemet också ska underlätta för såväl personalägda och sociala företag som kooperativ vid generationsskiften och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöd till företag och regional utveckling ska utformas så att de även kan komma företag inom kulturella och kreativa näringar, naturturismföretagare, mathantverkare och det lokala näringslivet till godo och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången på riskkapital och möjligheter till företagsrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra särskilda satsningar på kulturella och kreativa branscher som tydligt stärker näringarnas och kulturskaparnas utveckling, exportmöjligheter och samarbete på den internationella arbetsmarknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sveriges företag driver ett aktivt hållbarhetsarbete som öppnar för nya innovationer, affärsutveckling samt nya jobb och företag. Den gröna industrirevolutionen har inletts. Klimatomställningen öppnar dörrar till nya möjligheter, högre livskvalitet och ökad konkurrenskraft. Det är i detta läge viktigt att politiken stödjer utvecklingen och inte kastar grus i maskineriet. Det finns ett brett behov av att politik uppmuntrar, stöttar och manar på denna gröna industrirevolution och hållbarhetsarbetet i alla branscher. Våra svenska företag är avgörande för Sveriges klimatarbete och konkurrenskraft. Klimatomställning, automatisering, den fortsatta digitaliseringen och utvecklingen av artificiell intelligens (AI) är utmaningar som staten måste hjälpa såväl företag som arbetstagare genom. All omställning måste vara rättvis och solidarisk och vi måste ge förutsättningar för att låta alla vara en del av lösningen. Samarbete och samverkan är centralt för att hejda klimatförändringen. Det är därför viktigt att bygga vidare på samarbeten med och inom näringslivet för att lösa klimatfrågan.

Initiativet Fossilfritt Sverige är ett samarbete mellan regeringen och över 500 företag, kommuner, regioner och organisationer för att påskynda Sveriges omställning till ett fossilfritt samhälle. Målet är att Sverige ska bli en av världens första fossilfria nationer. Fossilfritt Sverige har tillsammans med näringslivet tagit fram färdplaner för olika branschens resa mot fossilfrihet som innehåller åtgärder som behöver genomföras för att nå klimatmålen. Fossilfritt Sverige har idag utpekat uppdrag fram till slutet av år 2026 men spelar en viktig roll för att Sveriges och EU:s klimatmål till år 2030 och 2040 ska kunna uppnås. Uppdraget bör alltså redan nu förlängas till år 2030. Färdplanerna som tagits fram visar tydligt att näringsliv och stat behöver samverka för att målen ska kunna nås och ett fokus för regeringen behöver nu vara att tillsammans med näringslivet göra verklighet av åtgärderna i färdplanerna.

Sveriges två nationella klimatstöd, Industrikivet och Klimatkivet är av stor vikt för att näringslivet ska kunna öka sin omställningstakt. För att stötta projekt och företag är därför viktigt att anslagen till stöden blir långsiktiga och att både Industrikivet och Klimatkivet stärks och utökas.

För att ställa om och ligga i framkant behöver näringslivet tydliga, stabila och långsiktiga förutsättningar och förståelse för vilka behov som finns på kort och lång sikt. Detta är viktigt för att kunna planera långsiktigt och göra korrekta marknadsanalyser och rätt investeringar. Svenska företag har idag egna klimatmål och arbetar på olika sätt med hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Förutsättningarna att klara sina egna mål ser olika ut och påverkas starkt av policyutvecklingen i EU och Sverige. Detta gäller exempelvis industrins energiförsörjning där en osäkerhet om pris och tillgång till effekt, el och andra energislag i närtid och på längre sikt kan fördröja, eller i värsta fall sätta stopp för, omställning och utveckling. Det är därför viktigt att politiken tar sitt ansvar för att vidta åtgärder för att påskynda både investeringar i det befintliga elnätet och utbyggnaden av mer förnybar energi.

Att policyutveckling och långsiktiga spelregler är av stor vikt är idag inte minst tydligt för företag med maskinparker eller fordon där teknikutvecklingen inte kommit lika långt som i personbilssegmentet. Reduktionsplikten har för dessa branscher en mycket stor påverkan på företagets möjligheter att nå sina egna klimatmål och på så sätt bidra till Sveriges och EU:s klimatmål och därmed Parisavtalet. Att stödja tillgången till hållbart producerade rena biodrivmedel såsom biogas, HVO 100 och förnybara drop-in-bränslen bidrar dels till företagets hållbarhetsarbete och konkurrenskraft, dels till utvecklingen av inhemska produktionskedjor som skapar jobb och företag samt stärker Sveriges krisberedskap. Dessutom minskar vi risken att bidra till Rysslands fossila krigsekonomi. Reduktionsplikten bör därför höjas och utvecklas från dagens nivåer.

Tillgång till transportinfrastruktur, inte minst järnväg, är av stor vikt för den svenska industrin. Underhåll av statlig infrastruktur är en kärnuppgift, och en uppgift som behöver prioriteras upp då underhållsskulden växer och många anläggningar skulle behöva åtgärdas och uppgraderas. Även kapacitetsbrister i transportsystemet behöver åtgärdas, särskilt inom järnvägen. Även den digitala infrastrukturen behöver fungera i hela landet, och uppkoppling behöver vara robust och säker för att verksamhet ska kunna fungera.

Många av de kommuner eller regioner som idag berörs av den gröna omställningen med snabb befolkningstillväxt står inför stora utmaningar och blir idag tvingade både att

ta ett stort ansvar men också stora risker när samhällen omvandlas i snabba takt. Vid större industriinvesteringar måste staten därför agera proaktivt för att stötta kommuner i arbetet med att utveckla infrastrukturen lokalt. Staten behöver ta ett större ansvar för den statliga infrastrukturen men kan också behöva stötta kommuner när det gäller den kommunala verksamheten som exempelvis bostadsbyggande och utbyggnad av skolor och andra kommunala anläggningar.

Onödigt utdragna tillståndprocesser kan fördröja den omställning som behöver ske på kort tid. Tillståndprocesserna kan, och behöver, förbättras och förkortas genom en mångfald av åtgärder. Samarbeten mellan myndigheter behöver stärkas och formaliseras, när en ansökan påbörjas behöver det vara tydligt för en sökande redan vid start vilka krav som ska ställas för en godkänd ansökan, att det införs en tidsbegränsning för svarstider hos de berörda tillståndsmyndigheterna (maxtider) och att tillståndsmyndigheterna till följd av detta kan få stärkt stöd för resurser och kompetens för att klara av maxkraven.

För att underlätta för verksamheter som väsentligt bidrar till att nå klimatmålen att få tillstånd, samt ytterligare effektivisera miljöprövningsprocessen, föreslår miljöprövningsutredningen ett särskilt stöd genom en s.k. klimatstyrka. Klimatstyrkans huvudsyfte är att utgöra en handläggarpool som kan ge stöd till länsstyrelser runt om i landet i handläggningen av verksamheter och åtgärder som väsentligt bidrar till att nå klimatmålen. Myndigheternas resurser för att hantera miljöprövningar är inte jämnt fördelade över landet. En ytterligare resurs och buffert för att även hantera en ojämn ärendetillströmning och tillfällig arbetsanhopning i form av en klimatstyrka skulle kunna bidra till att utjämna skillnaderna och därmed leda till en mer effektiv miljöprövning.

Goda förutsättningar för innovation och affärsutveckling och att gå från idé till etablerad företagsverksamhet är viktigt för att främja en grön omställning av industrier och hela branscher. En viktig pusselbit är satsningar på fler utbildningar som säkrar kompetensbehoven för klimatomställningen.

Miljöpartiet vill lansera ett "grönt kunskapslyft" i syfte att underlätta teknik- och kompetensskifte och omställningen till en hållbar arbetsmarknad. Lyftet bör genomföras som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom vuxenutbildningen, yrkeshögskoleutbildningar samt gymnasieskola och högskola i syfte att motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga. Miljöpartiet vill även se att nyanlända snabbt kan lära sig svenska och vara en del av arbetsmarknaden.

Finns rätt utbildad arbetskraft lokalt och regionalt så blir de nya gröna industrierna arbetstillfällen på plats, och inte bara något som leder till tillfällig inflyttning från andra orter och länder. Därför är det viktigt att utöka utbildningsprogrammen på gymnasier och högskolor för framtidens gröna industrijobb och säkerställa att det finns attraktiva utbildningsplatser i relevanta utbildningar i närheten av de orter där nya jobb skapas. När omställningen sker finns stora behov av vidareutbildning och möjligheten för fler att byta yrkesväg. Det blir därför viktigt att det tillskapas nya möjligheter för att byta riktning under arbetslivet och att relevanta vidareutbildningar där man kan bygga på den kunskap man redan har. I den gröna omställningen finns behov av både fler jobb och fler som arbetar. För att kunna trygga kompetensförsörjningen både för de gröna jobben och de jobb som kommer med en ökad inflyttning är det viktigt att ta väl omhand både arbetskraftinvandrare och deras medföljande och förbättra förutsättningarna för att de snabbt ska kunna få tillgång till arbetsmarknaden.

Sverige har goda förutsättningar för en stor miljöexport som bör stödjas genom att ge medel till forskning, innovationer och gröna krediter till startups, företag och branscher i framkant av klimatarbetet. Det finns stor potential till stark samhällsutveckling genom omställningen av industriprocesser, transporter och energisektorn, vilket bör underlättas genom att även stödja digitalisering och en grön och social omställning för småföretag.

Ett starkt arbete för social och ekologisk hållbarhet stärker företagens konkurrenskraft och varumärket Sverige vilket i sin tur gynnar svensk export. Riktlinjer, råd och stöd som underlättar företagens hållbarhetsarbete är därför en viktig del av det näringslivsfrämjande arbetet. Därför bör både EU och Sverige lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan, så att till exempel barnarbete och förstörelse av ekosystem stoppas. När krav ställs på exempelvis klimat och miljö i internationella handelsavtal kan Sverige driva på för lösningar som inte skadar människor och miljö också i länder långt ifrån oss samtidigt som företag inte kan bli konkurrenskraftiga baserat på bristfälligt miljöarbete i länder med svagare miljölagstiftning än i Europa.

När klimatkrav ställs gynnas styrs samhällen i en mer klimatsmart riktning. Den offentliga sektorn upphandlar för miljardbelopp varje år och har en oerhört viktig roll för att trycka på för fossilfrihet men också för att stärka näringslivets konkurrenskraft genom att de företag som utvecklat fossilfria produkter och tjänster kan skala upp sin verksamhet vilket kan innebära minskade utsläpp tillsammans med sänkta priser. Den ändring av lagen om offentlig upphandling, där krav på klimathänsyn skulle införas, och

som regeringen drog tillbaka ska införas. Med tydliga klimatkrav vid upphandling från upphandlande myndigheter tillsammans med samordnade krav kan den offentliga sektorn gå före med minskad klimatpåverkan och samtidigt minimera marknadsriskerna för företag som erbjuder klimatbättre produkter och tjänster. Detta är något som diskuteras i regeringens egna klimathandlingsplan men som också behöver genomföras.

Bättre villkor och sociala skyddsnät för företagare frigör och tillvaratar människors entreprenörskap Sverige och Europa behöver en mångfald av stora och små företag som skapar möjlighet till försörjning och arbetstillfällen och bidrar till livskvalitet och utveckling.

Allt fler svenskar vill starta företag. Denna kraft och kreativitet ska tas tillvara. Fler bör ges möjlighet att styra över sitt arbete och skapa sin egen försörjning.

För att frigöra och tillvarata människors entreprenörskap, innovationskraft och kreativitet behöver företagandet vara tryggt och enkelt. Vi vill förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatörer och egenföretagare och underlätta för mikroföretag att växa och anställa bland annat genom att se över skatter och avgifter.

Det är också viktigt att det finns goda förutsättningar för en mångfald av företagsformer som möjliggör att bedriva verksamheter utifrån respektive verksamhets behov och möjligheter. Därför bör kooperativ, personalägda företag och sociala företag få lika goda förutsättningar som aktiebolag att få lån. Vidare bör skattesystemet också underlätta för såväl personalägda och sociala företag som kooperativ vid generations-skiften. Statens stöd till företag och regional utveckling bör anpassas så att de även kan komma företag inom kulturella och kreativa näringar, naturturismföretagare, mathantverkare och det lokala näringslivet till godo. Lokal ekonomisk utveckling bör främjas och bättre villkor för små och medelstora företag skapas. Det kan bland annat handla om bättre tillgång på riskkapital och möjligheter till företagsrådgivning.

Stärk de kulturella och kreativa näringarna

Kulturella och kreativa näringar är viktiga för vår livskvalitet, näringslivsutveckling och svensk export. Vi vill stärka främjandet av dessa branscher där också spelbranschen är central. Sverige är ett framgångsrikt land, med många innovationer, starka varumärken och en musik-, design-, dataspels- och modeindustri i världsklass. Vi vill flytta fram positionerna, både för kulturens skull, för vårt näringsliv och för exporten. De kreativa näringarna är beroende av att det i botten finns en stark konstnärlig och kulturell kärna, med en ambitiös kulturpolitik som kan främja framväxten av kulturellt innehåll som

sedan kan göras till näring. Samtidigt behövs specifika insatser för att främja de kulturella och kreativa näringarna (KKN) och kulturens internationalisering.

Miljöpartiet tillsatte i regering en utredning som skulle lämna förslag till en samlad nationell strategi med syftet att främja långsiktig och hållbar utveckling av de kulturella och kreativa näringarna i hela landet. Vi ser behov av ett långt mer strategiskt arbete i syfte att främja kulturella och kreativa branscher och ser allvarligt på att många av förslagen i utredningen inte tagits vidare av den nuvarande regeringen.

Internationellt utbyte, samverkan och export är viktigt både för den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten och för svenska konstnärers möjlighet att verka på en internationell marknad.

Katarina Luhr (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Linus Lakso (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP)

Amanda Palmstierna (MP)